

בדברי אדר

פרשת מטות"מ תשפ"ה
שבת ראש חודש
שנה ל"א ג'ליון מ"ה אבות פ"ב

הדח"נ מוצש"ק ר"ת

י-ם 7.05 8.21 8.57

ב"ב 7.21 8.23 8.55

1458

יו"ל ע"י מכון "דובב מישרים"

ת.ד. 5262 ירושלים

אמרות טהורות
מספח"ק על פרשת השבוע
נא לשמור על קדושת הגליון

ויאמר זה הדבר אשר צוה ד'. כי היא גזירת המקום ברוך הוא וצריך לקבל באהבה רבה ולברך על הרע מעין הטובה בשמחה, וכאשר יעשה כן אני מבטיחו אשר יעלה על במתי הצלחה אי"ה.

(הרה"ק רבי אברהם דוב מחמטלינק ז"ע)
זה הדבר אשר צוה ה'. "משה נתנבא ב'כה אמר ה' כחצות הלילה והנביאים נתנבאו ב'כה אמר ה', מוסיף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר" (רש"י)
צריך ביאור מדוע מצא רש"י לנכון לפרש כי משה נתנבא ב'כה בהסתמכו דווקא על הפסוק (שמות יא, ט): "כה אמר ה' כחצות הלילה, והרי במכות הקודמות הוזכרה לשון 'כה' גם בפסוקים נוספים: "כה אמר ה' בני בכורי ישראל" (ד, כב); "כה אמר ה'... שלח את עמי" (א, ח).

(א, ח), "כה אמר ה' בואת תדע" (י, ט), "כה אמר ה'... עד מתי מאנת" (י, א)? וי"ל דעל הפסוק "כחצות הלילה" שואלת הגמרא (ברכות א, ט): מדוע אמר הקב"ה לשון "כחצות" ולא "בכחצות", מי איכא שפיא קמי שמיא, וכי כלפי שמים יש ספק אימתי היא שעת חצות? ומתרגמה הגמרא: "אלא דאמר ליה 'בכחצות' ואתא איהו ואמר 'בכחצות'". הנבואה שנאמרה למשה רבינו מאת ה' היתה בלשון "בכחצות", כי הקב"ה יודע עתיו ורגעיו" (רש"י שמות יא, ט) ויודע אימתי חצות ממש, אך משה רבינו שינה ואמר "כחצות", "שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא" (ברכות שם). נמצא איפוא שמשנה רבינו לא יכול היה לומר לפרעה בלשון "זה הדבר", משום שמשמעות לשון זו היא שכך נאמרה הנבואה ללא כל שינוי, אך באמת הרי שינה משה רבינו מלשון הנבואה כפי שנאמרה לו. לכן הביא רש"י פסוק זה, "כה אמר ה' כחצות הלילה", להורות לנו כי בהכרח יש משמעות להבדל בין לשון 'כה' ללשון 'זה'. לולי כן היה אולי מקום לומר שאין כל משמעות בהבדל לשונות אלו, אך כאשר מוצאים אנו אצל משה רבינו שבמקום שהוא שינה מדבר ה' הוא נקט בדווקא לשון 'כה', מכך למדים אנו שיש הבדל בין הלשונות, ומכאן רואים אנו את דרגתו המיוחדת של משה רבינו שהתנבא בלשון 'זה'. מעתה יובן מדוע לא הביא רש"י את הלשון 'כה' מהמכות הקודמות, שהרי בכל המכות הקודמות נצטווה משה במפורש לומר את הנבואה בלשון 'כה', כדברי הפסוק (שמות יב, כ): "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ואמרת אליו כה אמר ה'", אך במכת בכורות לא היה ציווי לנקוט בלשון 'כה', ועל כרחך מעצמו אמר לשון 'כה', כיוון ששינה מלשון הנבואה, וכפי שנתבאר.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

מרגיש גיל חדוד נשגור בזה בהדרת כבוד

ברכת מזל טבא ודא יאה

למעש"ת עט"ר מורן ראש הישיבה שליט"א

לרגל השמחה בחצר הקודש שמחת אירוסיו הנכד החתן פע"ה

מוכתר בכתר "מורנו" הרב נחום שמעון שליט"א

בת חתנו הרה"ג רבי ברוך מוטענען שליט"א

בן הנה"צ רבי אפרים פישל מוטענען שליט"א נאב"ד קרית הבעש"ט פ"ת

הדב"נלמא אדש"ר מנצאנ קלוינענבורג ז"ל

עב"ג הדלה תחי

בת הרה"צ ר' אהרן משה וייס שליט"א

בן בקש"ת אדמו"ר מספינקא שליט"א מכ"ב וחתן הנה"צ אב"ד מאקאווא ב"ב זצ"ל

יה"ר ויהיה לבני עדי עד לתפארת בית אבות"ק, ויראו מהם ומכל יוצא"ה

דורות ישרים מבורכים ורוב נחת קדושה מתוך אושר ועושר וכבוד ובריות

גופא ונהורא מעליא וכוט"ס אכ"ר

מאחלים בכריכה נאמנה: רבנן ותלמידיהון

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ד' (א, ח). ברש"י זה הדבר, מוסיף משה על כל הנביאים, שהם הת נבאו בכה, ומשה התנבא גם בזה, הכונה, כי ישנם צדיקים, אשר נצרך אמונה, להאמין בהם, אשר דיבוריהם מהם, כפי רצון השם, וזה הוא הענין, "כה" אמר ד'. אבל ישנם סוג של צדיקים, אשר בשעה, שנשמע הדיבור שלהם, מרגיש השומע, אשר פי ד' דובר בו, וזה הוא הענין, "זה הדבר אשר צוה ד'", ומסוג זה היתה נביאתו של משה, כי באמת, שכינה מדברת מתוך גרונו, וכל מי ששמעם, הבין והיה בטוח אשר "זה" הוא דבר ד'.

וידבר משה אל ראשי המטות. על פי מה שקבלתי מרבותינו הקדושים, אותן השומעים דברי תורה מצדיקי הדור

מחוייבים להתבונן בעומק הדבר ולהטות אוזן לכל מלה ומלה כדי שיתבוננו מדבריהם איזה הנהגה לעבודתו ית"ש, כי הנה בודאי רוח ה' דיבר בם ודיבורם דבר כללי מגיע תועלת לכל נפש מישראל, וכך קבלתי מרבותי שיטה אוזן לדברי הצדיקים אפילו אינו מבין כעת איזה תועלת, אעפ"כ יקשור ציור הדברים ההם במחשבתו ובמשך הזמן יעזרהו הש"י להתבונן מדבריהם עמקית ותועלת גדול, כי לא לחינם שמע דיבורים כאלה מהנשמה הכוללת כמה אלפים נשמות, והוא בקבלה ובנסיון, אבל האנשים המטים אذن לשמוע אם הוא דבר נחמד למראה עינים עיני בשר בפסוק או במדרש ובאם לדעתו הקלושה בתחלת התבוננותו לא יסכול הפסוק או המדרש דברי הצדיק אזי ידחה הדבר ממחשבתו, חלילה חלילה, כי מי שכן מנהגו, רחוק הוא מישועה בהסתופפו בצל הצדיקים. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל [בני ישראל ישראל הם החשובים כנודע מדרגת בני ישראל בזה"ק], וראש"י המטות הם אותם המטים ראשם לשמוע מבני ישראל החשובים דברי תורה ויראה, דיבר משה אל אותן הראשים המטים און, לבני ישראל לאמ"ר [ר"ל שיתבוננו בדבריהם, אמריה פנימיות בלחיש, כנודע תא אמרי"ה הוא בחשאין, זה הדבר אשר צוה ה', שגייע לו מפנימיות הדבר איזה תועלת לתורה ולעבודה ולתשובה ולא יתבוננו אל גשמיות ופשוטן של דברים, כי יש בדבריהם אמירה בחשאי לכל נפש מישראל, ואם לא יבין כעת הנה עתיד להתבונן וכו"ל, הש"י יהיה בעזרנו.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'. דהיינו אם בן ישראל מטה מדרך הצלחתו ר"ל כל יזעף על ד' ח"ו, רק יענה

איש כי יד נדר (א ז). ויתכן דלכן נקבע לקרות פרשה זו בין המצרים, שע"י בחינת הקול קול יעקב, קול תורה ותפילה, יכולין לצאת מן המיצר כמ"ש מן המיצר קראתי. וז"ש (ב"ר ע"א) שיהיו נודרין בעת צרה. לכן בין המצרים צריכין להתחבק בתורה ותפלה. (שפת אמת)

בין אב לבתו בנעורה בית אביה (ז י). והביא רש"י לעיל (ט) הפירוש בזה דבנעוריה ברשות אביה הוא והוא מיפר נדריה. ויש לדקדק למה נאמר בית אביה, הול"ל בין אב לבתו בנעוריה, והיה מובן דבנעוריה תלויין נדריה בין אב לבתו. וי"ל דהנה אם מכר האב את בתו לאמה יכול האדון לישא אותה הוא או בנו, ולמ"ד במס' קדושין דמעות הראשונות קנין האמה הן כסף קדושין, נמצא דאשה שמקדשה האדון או בנו חל הקדושין מיום המכר למפרע, דנעשה כאומר לה התקדשי לי מעכשיו לאחר ל' יום. ומזה יוצא דאמה עבריה לא מהני אם האב הפר נדריה שנדרה אחר שנמכרה, שמה יקדשנה האדון אח"כ ונעשית ארוסה למפרע מיום המכר, ונדרי נערה ארוסה מופרין רק ע"י הארוס עם האב יחדו, ולכן אמר בנעוריה בית אביה, דרק אם עודנה בבית אביה אז הוא ברשות אביה להפר נדריה, אבל אם היא בבית האדון לא מועילה הפרתו שמה יעדנה האדון. (משך חכמה)

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות (א"ר כה). פירוש, אם יש לאדם חרדה לב מחמת צרות הבאות עליו רח"ל, אזי העצה ויחנו במקהלות, להתחבר יחד עם ריעים באהבה ואחזה. (הרה"ק רבי אשר אנשיל מראדושיץ)

בין המצרים

משנכנס אב ממוטטין בשמחה ומי שיש לו דין עם גוי לישתמיט מיני' דריע מזליה משמע כל חודש אב עד אלול, ואחשוב אני דאמר משנכנס אב היינו מן המולד ריע מזליה, ורק דינים דמיעוט משא ומתן ובנין של שמחה הוא רק מר"ח. (פרי מגדים, א"א סי' תקנ"א סק"ב)

אם חלילה יש שום דחקות לאדם, צריך להאמין שגם זהו חסד, ולכן הצירוף של זה החודש הוא מהפ' (וברים כו ט) הסכת ושמע ישראל היום, אע"פ שלכאורה נראה שימי חודש זה הם רק דינים, כי נחרב בו בית המקדש בעוה"ר, אעפ"כ צריכים אנו להאמין שהכל הוא רק לטובה. (הרה"ק רבי מנשה מראפשיץ, לחם שמנה עמ' קל"ח)

זקני הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ז"ל פרץ פעם בבכי ואמר, אני רואה כבר את נוסח הקידוש שיאמרו בני ישראל בעת ביאת המשיח, שיעשו אז יום טוב, אבל אין מניחים לי לגלות זאת. בעת ביאת המשיח, כשנבנון אחורנית על מאורעות בני ישראל, נראה שכבר מזמן היה אתחלתא דגאולה אלא שהיא באה קימעה קימעה. (אדמו"ר מסטאניסלאוו מאנסי שליט"א, בצילא דמהימנותא, פרשת בלק תש"פ)

למה לנצח תשכחו וגו' השיבנו ה' אליך וגו' (איכה כ"א). מחרב הצדיק וכו' מקאזנין ז"ל, דנודע הויכוח (איכ"ר וז"י מדר תהלים פ"ח) הקב"ה אומר שובו אלי ואשובה אליכם וגו' (מלאכי א' ז) וכנסת ישראל אומרים השיבנו ה' אליך וגו'. וז"א למה לנצח, פירוש בשביל ניצוח, תשכחנו ותעזובנו ח"ו, אלא יתקיים בנו נצחוני בניי והשיבנו אליך, עכ"ל. (שפתי צדיק, דינאווין)

אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים. דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבכיה בר קמצא, עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא, אזיל וקרי ליה לבר קמצא וכו' (גיטין נה). ויש לתמוה מה פשעו וחטאו של קמצא? דכתיב אקמצא וכו' חרבה, הרי דגם הוא בכלל הגורם, אמנם י"ל כיון שהיה אהובו של בעל הסעודה היה לו לילך בעצמו להסעודה ולא להתמתין עד שיקראו לו, ואז ממילא לא היה כל זה. (אוהב ישראל)

פ"א שאל א' את ב"ק מרן [הרה"ק רבי אהרן מבעלזא] ז"ל הרי צריך לעבוד את ה' בשמחה, ואיך שייך דבר זה בימים אלו, ואמר לו כ"ק מרן ז"ל דע"י שמקיים שיתהפכו הימים הללו לששון ולשמחה ונוכה מיד לגאולה שלימה, זה נתן כח לעבוד את השי"ת בשמחה. (הרב מאיר ווייס ה"ו, לוח תמידים כסדרם תשס"ה ח"ב עמ' תק"ז)

ארז"ל כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו, יש לפרש דהנה ארז"ל ביום שנחרב ביהמ"ק נטלו ישראל איפופסון על עונותיהם, היינו שנמחל להם עונותיהם והשי"ת שפך חמתו

וי"ל אחר הכון... וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש (א"ר לח). מדוע בפרשת "חקת", בה כתבה התורה על מיתתו של אהרן, לא נכתב מועד פטירתו. וכן יש להבין, במה נשתנתה מיתתו של אהרן שנכתב זמנה, ממיתתם של כל הצדיקים, האבות הק' ומשה רבינו, שלא ציינו יום וחודש פטירתם. אלא מיד לאחר מות אהרן נאמר "וישמע הכנעני", ופירש רש"י: "כאן למדך שמיתת אהרן היא השמועה שנשאלתקו ענני כבוד וכסבור שתנה רשות להלחם בישראל, לפיכך חזר וכתבה". ואולי רמז הכתוב, שהסיבה שסבור היה הכנעני כי יצליח במלחמתו עם ישראל, כיון שהיה זה חודש אב, אשר בו רע מזליה דישאל (תענית כט). לכן פירשה התורה תאריך פטירתו של אהרן, ללמדנו מדוע מיד לאחר מכן יצא הכנעני להלחם בישראל. (תרומת הדשן)

זאת הארץ אשר תפול לכם (א"ר יד). ופי' רש"י לפי שהרבה מצות נוהגות בארץ ואין נוהגות בחו"ל, הוצרך לכתוב מוציא גבולי ורוחותיה סביב, לומר לך מה הגבולים הללו ולפנים המצות שנוהגות, עכ"ל. וצ"ב מה הוצרך לסמן גבול מורח דהוא הירדן הרי גם עבר הירדן קדושה כא"י, ונהוג בה כל מצות התלויות בארץ, ונראה דנפ"מ למ"ד בירושלמי (חלה פ"ד ה"ד) הירדן הוא חוץ לארץ עי"ש. והיינו דהירדן עצמו אינו נכלל לא בא"י ולא בעבר הירדן והוא בחו"ל, וצ"ע. (בית הלוי)

כי אתם באים אל ארץ ננון (ד"ר יד). חמדי קדוש מקאזנין אמר: שישאל יש להם שייכות והתיחסות אל הארץ. וזה פירוש כי אתם באים ר"ל שייכים אל הארץ, לכן זאת הארץ אשר תפיל לכם בגבולותיה סביב כלומר לזה אני מקפיד מאד להגביל אותה בדקדוק רב. (קרני ראם)

על עצים ואבנים כדי שיתקיימו ישראל, ויש לפרש כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו, הוה כאילו נחרב בימיו, ומהראוי שימחל הקב"ה עונותיהם. (בני יששכר)

לא חרבה ירושלים אלא שעמדו דבריהם על ד"ת (ב"מ ז'). כתב בספר מליצי אש בשמו של הרה"ק רבי אליעזר האראוויטין מניי חוש ביהמ"ק רבי צבי מלובלין בן החתה זי"ע וחתנו של הרה"ק רבי יוסף ברוך הנקרא הגוטער יוד בן המאור ושמש זי"ע, לפרש הכתוב בתהלים (קט"ו) ולעפה אחזתנו מרשעים עוזבי תורתך. הכוונה בזה דיש תלמידי חכמים משכילים בעוה"ר דמביאים עוד ראיות להיתר למעשיהם ע"פ התורה ע"י פשטים שמעוקמים, כמאחז"ל לא חרבה ירושלים אלא שעמדו דבריהם ע"פ ד"ת, אף שאינו האמת, וזה הפירוש, דוד המלך ע"ה היה ירא ביותר מהרשעים ת"ח עוזבי תורתך מלשון עוב תעזוב שמביאין סמיכות וראיות מהתורה"ק. ע"כ דבריו הק', וכמ"ש הרה"ק מהר"ם מפרימישלאן ז"ל על המדרש פליאה המן מהתורה מנין שנאמר המן העץ הדעת וכו', ר"ל שיש ת"ח שהוא בבחי' המן אפילו שהוא מלא בתורה, וצדיקים ילכו בס' ורשעים יכשלו בס', שנאמר המן העץ שע"י החטא מנחש הקדמוני היה הגרמא בנוזיקין, ה' יצילנו. (רבי נחום זעליג שווארטק, זכרון צדיקים, י' תמוז)

כשהיה אדמו"ר [הגה"ק מקלויזנבורג] ז"ל בארה"ק, ובשבת החודש היה בצפת, ובערב שבת אמר למקורבו הרה"ח ר' יחזקאל רייך זצ"ל, שבמקורו היה חסיד בעלזא, שיסע על שבת אל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בתל אביב, ושיקשיב לדברי תורה שיאמר בשבת ויחזור בפניו עליהם לאחר השבת. במהלך סעודת השבת אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא דברי תורה על מה שאומרים בפיוט ביוצרות של שבת החודש, "הנה זה בא לפרקים", שהגאולה העתידה לא תבא בפעם אחת, אלא לפרקים, כמו גאולת מצרים, שלא היתה בבת אחת. לאחר השבת כשחזר ר' יחזקאל על הדברים, נאנח מן אדמו"ר זי"ע על כך שמשחית לא יבוא תיכף ומיד אלא יבוא לפרקים, וכשביקר אחר כך אצל הרה"ק מבעלזא, אמר לו: שמעת שהיה אומר שמשחית יבא לפרקים... האמנם לא היה די במה שעברנו עד עתה, כל הצרות והפערונות וחורבן כלל ישראל?... ענה הרה"ק מבעלזא: ראו נא מה שכתוב בהמשך, זמון לגאול רצוצים מארקים, וכי ראוי להביא את משיח בזמן כזה שבני ישראל שבורים ורצוצים ועדיין לא באו לתקומה אחר החורבן? צריכים קודם כל לקיים את הכתוב שם, 'חשרת מים למלאת ריקים, טעות לרוות וירקים, טלאים בו להקים', ורק כשנקומם את כלל ישראל כמעמדם הראשון ונשקם כל החורבות, נפעל להביא את משיח צדקנו... (אדמו"ר מצאנז שליט"א, בצילא דמהימנותא, פרשת בלק תש"פ)

הגה"צ רבי אהרן מרדכי רוטנער זצוק"ל - כ"ט תמוז

לחם משנה און קיין שום שאלה, אבער אז דו ווילסט געבן איין דיר א צווייט, והי' ניכר שרצה בזה לומר ולהדריך, כי קודם כל דבר צריך לדעת הדין הפשוט, ואח"כ אם רוצה להיות פרו"ם ולהחמיר, רצונו של אדם זהו כבודו.

(הרב ישראל מאיר קעניג שליט"א אב"ד יאקע, ד"ת וחסידות, פרשת וישלח תשפ"ד)

חזר בפנינו שהרבי ז"ל **[מהר"ק דושינסקיא]** אמר עה"פ מלאכתך ודמך אל תאחר בכור בניך תתן לי, על הבחורים בתקופת לימודם בשיבה, מלאכתך בלימוד התורה, ודמך בתפילה ותחנונים, אל תאחר לימים שאחרי החתונה, כי בכדי שבוחר בניך תתן לי, אזי צריך כבר להתכונן בתורה ותפילה כראוי בימי הבחורות, והוסיף שחתן נכנס לרב ז"ל **[מהר"א מבעלזא]** וביקש ברכה על ילדים טובים, ואמר לו הרב ז"ל שעל זה צריך להתפלל ולבקש הרבה קודם, עכשיו אתה מבקש על זה? **ורואים שגם הרבי וגם הרב ז"ל נתבאר בנוסח אחד, שהבחורים בשיבה נמצאים בזמן הראוי של עת רצון ללמוד ולהתפלל ולהכין את עצמם ואת זרעם לברכה אחריהם.**

סיפר בחור א' שפעם התארח אצלו בשב"ק והיה ביום שב"ק בבוקר כבר בשעה שבע ורצה להעיר והיות שב"ק מן **[מהר"א מבעלזא]** ז"ע היה מקפיד מאוד שלא להעיר אדם רק לצורך אכילה, בא ר' אהרן מרדכי עם נעגל וואסער ביד אחת וחלה ביד השנייה ועורר את הבחור שיש לו יואל, ותמה הבחור הרי אני לפני התפלה ואיך אפשר לאכול, ענה לו **מי שיכול ומסוגל לישן בשב"ק עד שעה שבע בודאי חולה הוא והרי פשוט שמותר לחולה לאכול לפני התפלה.**

(ד"ת וחסידות, שמות תשפ"ד)

ביום הקדוש אירע לי נס, שכאשר חזרתי מהעבודה בערב יום כיפור קיבלתי מכה חזקה ברגל, וממלא שחורו אותי מעבודה למחור, וכך הייתי יכול להתפלל את תפילות יום הקדוש עם מן **[הקלוינובורגער רב]** ז"ע... כמובן הרגשתי שמחה גדולה על המכה שקיבלתי ברגל... מן ז"ע אמר דרשה במחנה בליל יום כיפור לפני כל נדרי. זה היה בל יתואר, מן ז"ע עמד ודרש לפני שבויי המחנה כאילו הוא נמצא בתוך בית הכנסת בעיר, ומי שם במחנה היה לו מוח לשמוע דרשות... - - - היה עוד ענין, שרצו לברר את קביעות החדשים ומעול הלכנה בחודשי כסלו טבת... סייעתי אז למן ז"ע בעריכת החשבון... הייתי אז בבחורות, ובמוחי הצעיר שלטתי היטב בסדר קביעת החדשים, וכך יכולתי לסייע בעד... **[גלוין צבילא דמהימנותא]**

פעם ליווה אותו איהו תלמיד לישיבת טשעבין ועבר ברח' ירימיוהו על הכביש אמר לו התלמיד שזה מסוכן אמר לו הן אמת אתה צודק, אבל שם יותר מסוכן כי המחטיא יותר וכו' - והוסיף **"היום יום ההילולא של הערונת הבנוש"** והוא פי' כך הפסוק - רק השמר לך זה **"רק"** ל' מיעוט, היינו את הגוף צריך לשמור מעט, אבל ושמור נפשך מאוד!!

(ד"ת וחסידות, ויחי תשפ"ד)

מתוך מכתב קודש

מכ"ק רבי יעקב מפשעווארסק ז"ע להגרא"מ צוק"ל **חידוש הוא בעיני, מה שכבוד מוח' וידידי שליט"א, מתאר אותי בתואר, הגאון הגדול, הנה שמעתי בדרך צחות, שאחד כתב לחבירו תוארים גדולים, ושאלו אותו, איך אתה כותב שקר, והשיב, שזה הוא בכלל מה דאיתא בגמ' (כתובות 10), אפילו עבד לרוץ לפניו, שבאים זה האיש, הנה טובים, הוא שוטה, ורוצה בכור כזה, שעבד יח' רץ לפני, ג' צריך לנכדו בכבוד כזה.** יעקב בן פססיל תוצה (הובא בקובץ מרדכי אהרן, נישואין, מבנה הרה"צ מפיסביק בית שמש) **זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן**

מיד נהיה מוקצה מחמת מיאוס, וא"כ כל הטלטול הוא הערמה, מיד נתן קולו באנחה מרובה, ואמר: אני באושוויץ הלכנו לבדוק בתוך הנפטרים אם נשאר איהו חתיכה של לחם או מזון בכליהם, בכיסם, ואפילו בפייהם. ופנים חדשות באו שאינם מסוגלים לאכול אפילו גלוסקה נאה שהייתה מונחת עם יליון על המיטה שהיה שם נפטר...

(קכש"ת אדמו"ר מזוטשקא שליט"א מפעיה"ק)

אינע פין די זאכן וואס מ'האט געזעהן ב' ר' אהרן מרדכי איז אז אפילו נאך די אלע צרות און יסורים וואס ער איז אריבער סיי ביים לאגער און סיי נאכן לאגער האט אים עס גארנישט אוועקגערגוט פון צו זיין בשמחה בשעת'ן טוהן א מצוה, שטענדיג האט ער געהאט שמחה של מצוה, און ס'איז דא א מורא'דיגע **יסוד ושוש העבודה**, ווען תשעה באב פאלט מוצ'ש דארף די ברכה בורא מאורי האש פאר איכה זיין מיט גרויס שמחה על אף אז ס'איז תשעה באב. (מון ראש הישיבה שליט"א, בסעודה שלישית בימי השבעה)

סיפר רבינו לכש"ת אדמו"ר מצאנז שליט"א: בתחילת המלחמה הייתי מיועד להריגה רח"ל, כאשר כבר לקחו אותי לקרימוטריס, אלא שדרכם של הרשעים היה להמית 3000 איש בבת אחת, ואילו אנחנו היינו שם רק 1500 איש, ומשהו לא הסתדר להם בחשבון, לכן שלחו אותנו חזרה לעבודה, וכך ניצלתי... הייתי במחנה ממש בסכנת חיים, כאשר רגלי קפאו מקור, ונפסק זרימת הדם בתוך הגידים, כי הרי היו הולכים יחפים על השלג... אחרי המלחמה, הייתי בבית החולים, והיו שם פרופסורים הכי גדולים, והם אמרו שצריכים לקטוע את רגלי רח"ל, כיון שלא זרם לי כל דם ברגליים, רגליי היו מלאים עם בקעים והיו לי יסורים גדולים, אבל ה' עזר ונשאאתי עם הרגליים... היה שם רופא יהודי אחד, והוא טען שאף שהגידים שמעבירים את הדם לרגליים קפאו, אבל בתוך הבשר ישנם גידים דקים מאוד, ועדיין יש תקווה שעל ידם ימשיך זרימת הדם בגידים הקטנים עד שיתרפאו שאר הגידים, והוא עשה לי עיסויים מהגוף למעלה ליד הראש, ולאט לאט גרם לזרימת הדם שירד למטה עד הרגליים, ובכך נכנס בהם חיות, והתחלתי להרגיש את הרגליים, עד שהבראתי בחסדי ה'... הרופא הזה שטיפל בי למד רפואה בשנת 22 למנינים, והרופא שלימד אותנו שאל אותו פעם למה אינו מגיע ללימודים בימי שישי, סיפר לו הרופא המתלמד שהיו יהודי, ולכן בימי שישי הקצרים אינו יכול לבוא מחמת שבת הקרבה, אז אמר הרופא שלימדו, שאם כך ילמד אותו דבר שעדיין לא לימד לאף אחד אחר, ואז לימד אותו היאך לעשות עיסוי שיכול להוריד את הדם מהמחם לרגליים למטה, וזה היה מומחיות גדולה... אם הקב"ה נתן לי חיים, צריך לנצל זאת לעבודת יי"ש... כשממברכים ברכת "עשעה לי כל צרכי" אין יודעים בכלל מה זה כולל, לא כולם יכולים להבין זאת...

הפליא בפני כמה וכמה פעמים על הזכ"י שיש לזר הזה לקדש על היין בכל בית יהודי, ואמר לי בזה"ל, קענטסט דין נישט פארשטעלן וואס דאס מיינט, ווער האט דען געהאט וויין אינדערהיים קידוש צו מאכן, ממש געצילטע ע"כ. חקוק בזכרוני ושמי' לב לזה כי פעם אחת הגיע אחד ממשפחתו לסעוד אצלו וכבר אחזו באמצע הסעודה, והגה"צ ז"ל ערך לפניו לחם משנה והי' קצת חסרון שאינו ניכר כמעט באחד הלחמים, והלה הי' קצת פרומע", והתחיל לדון בדבר עמו אם לקחוק ללחם משנה, אמר לו הגה"צ ז"ל בהאי לישא כמה פעמים "ס'איז כשר פאר

איין בין נישט ראוי צו רעדן, ראוי את לאתאבולי על ירושלים (ב"ק נט) ס'איז דא א בריוו פון בית ישראל, ווען דער פאטער איז אוועק, וואס די אבילות איז שטארק, קען מען זיך בעטן און אנאכאפן קונה זיין א מידה פון צדיק, מ'האלט דאך יעצט ביי שלש לבכי, דארף מען אריינאכאפן **אינע פון דער זאכן וואס מ'האט געזעהן ביי אים, אז די רביס וואס זענען צוגענומען פון אים געווארן האט גארנישט געריט קיין כהא זה און זיינע דביקות אין זיינע רביס.** (מון ראש הישיבה שליט"א, בימי השבעה)

כאשר רבינו ראש הישיבה **ה'ברכת שמעון'** צ"ל קיבל הסטראק ר"ל בעת השיעור של פתיחת הזמן של חודש אלול תש"נ, רבי אהרן מרדכי ז"ל אמר לתלמידי הישיבה, שזה רק בגלל ה"בין הזמנים", הראש ישיבה ז"ל היה כולו בצער מהביטול תורה של ימים אלו, וזה התוצאה. וכמובן כמה עידוד נתן לתלמידי הישיבה אשר יושבים ולומדים בהיכל הישיבה בימים אלו שבין תשעה באב לתחילת הזמן. ואף בזמן האחרון אשר כבר לא עלה דרכו בקודש להילכ הישיבה ללמוד, אלא היה יושב בקומת כניסה של בנין הישיבה בחזר שיעורים עם התברורות, אזי שבמי "בין הזמנים" טרד וועל להילכ הישיבה בשארית כוחותיו, ליתן חיזוק ולראות בעיניו את הציבור הגדול של תלמידי הישיבה ההוגים בתורה יומם וליל בסדרים המיוחדים לימים אלו. (קכש"ת אדמו"ר מזוטשקא שליט"א מפעיה"ק)

ראשית ההתקרבות שזכיתי להתקשר ברבינו ז"ל היה כשצוה **עלי ר"י טשעבין שליט"א** לסעוד על שולחן רבינו בשב"ק, והיה זה בתחילת הזמן בשנת תשס"ו התפללתי מנחה וקב"ש בכותל המערבי עם רבינו ואח"כ הלכתי עמו יחד עם כל הבחורים שהלכו לסעוד על שולחנו של מלכים. סעודה זו היא מה שעשתה אותי לחסיד נלהב של רבינו, ההרגשה בשעת סעודה הייתה בבחינה שלא מעלמא הדין, הן לימוד הספה"ק והן במשך כל הסעודה היה מלא וגדוש עם תורה ומוסר והדרכה והיה בבחינת מעין עולם הבא כפשוטו. והנה בסוף הסעודה היה דרכו בקודש לחזור על ד"ת בשם **ה"ק מבעלזא ז"ע** אמנם היות וזה היה בפעם הראשון שהייתי אצלו לא הצלחתי להבין את דבריו כראוי ואחר הסעודה כשאמרנו לו גוט שבת אמרתי לו שלא הבנתי כראוי את הד"ת שאמר בסוף הסעודה, אמר רבינו, אם רצונך באך אני מוכן לחזור ולומר לך את הד"ת אבל בשעה שאתה איתך הותק הדבדוקי בכ"ק דער רב ז"ל והאמירה הזאת לא תהיה בהתדבקות אינ'ם רב ז"ל. (ובאמת ראו איך שכל אמירת התורה הל' היתה אצלו בדביקות גדולה). (ד"ת וחסידות, פרשת מקץ תשפ"ד)

פעם בימי בין הזמנים חודשי תמוז אב כשהייתי עדיין בחור צעיר 15-16 בערך, דיברתי עמו על איזה ענין, ואמר לי בתוה"ד, ישראל מאיר **ס'קומט יו"ט מ'דארף דורכלענען "ראש השנה יומא סוכה" מ'זאל קענען מקבל זיין דעם יו"ט ווי ס'דארף צו זיין ע"כ דבריו, דבריו שנאמרו ברגש רב נחרתו בלבי היטב, איך שמן רב קודם ההג של אחד פונה לכרמו ולזיתו בימי בין הזמנים מתכונן הצדיק הזה לימים הנוראים, ומדריך בזה צעירי הצאן.** (הרב ישראל מאיר קעניג שליט"א אב"ד יאקע, ד"ת וחסידות, פרשת וישלח תשפ"ד)

בעת הלימוד בצוותא בהלכות שבת, על טלטול נפטר בשבת ע"י כיכר או תינוק, ואמרנו שזה הערמה, ושאל מדוע, ואמרנו לו שמי יאות ליתן התינוק ליד הנפטר... ואם יניחו כיכר, מי הולך לאכול את הכיכר שהיה עם הנפטר, וזה